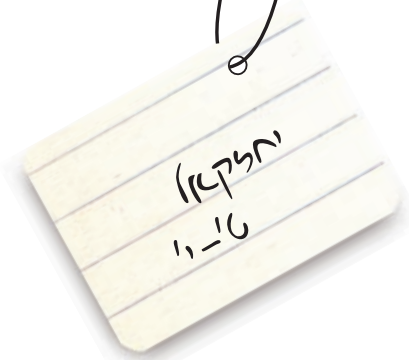

הלימוד מוקדש ע"י ד"ר סטיוארט ואלן שפרן
לעילוי נשמת ישראל יצחק בן יעקב קלמן (אלטמן) ז"ל
במלאות 25 שנה לפטירתו

מתן על הפרק

התכנית השש-שנתית המקוונת ללימוד שבועי של נביאים וכתובים

פרק ט'

בפרקים ט'-י' מתואר המשך מסעו הנבואי של יחזקאל בירושלים. יחזקאל, שהיה עד לתועבות הגדולות הנעשות בבית המקדש, חוזה כעת בעונש הצפוי ליושבי העיר: ה' שולח את מלאכיו להרוג את יושבי ירושלים החוטאים. במקביל לחורבן המקדש והעיר מתוארים שלבי הסתלקות כבוד ה' מהמקדש.

1 הפרק פותח בציווי כפול: ציווי לאיש לבוש הבדים להתוות תו-חיים על הראויים להצלה, וציווי ליתר המלאכים על הריגת אנשי העיר.

(א) עיינו בפרשנים ובדקו מי זכה להינצל מהפורענות ומהי דרך ההצלה:

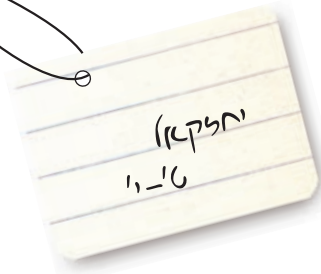
מצודת דוד: 'התוית תו - תרשום סימן על מצחות הצדיקים הנאנחים ומצטערים בעבור כל התועבות הנעשות בתוכה.'

רד"ק: 'התוית תו - עניין סימן וכתובה, אמר שיתווה בדיו על מצחות האנשים הנאנחים והנאנקים לסימן שלא יגעו בהם המשחיתים וזה העניין כענין דם הפסח במצרים לאות ולסימן, אלא שזה היה במראה הנבואה.'

(ב) כפי שציין רד"ק, הצלה דומה מהמשחית מופיעה במכת בכורות, אולם המקרים הללו נבדלים בהיקף הניצולים וזהותם. עמדו על ההבדל ביניהם ובדקו כיצד משתלב אופי ההצלה כאן עם עקרונותיה של תורת הגמול המופיעה בספר יחזקאל (ראו לעיל ג', טז-כא).

(ג) הצלת צדיקי ירושלים מזכירה את הצלת לוט מתוך סדום. עמדו על המשותף בין שתי ההצלות.

- 2 'ויאמר אליהם טמאו את הבית ומלאו את החצרות חללים צאו' (ז) מה משמעות הציווי על המלאכים לטמא את המקדש? היעזרו בפירוש ה**רד"ק**: 'ויאמר אליהם טמאו את הבית - אל תחושו אם תהרגו בבית המקדש ותטמאו את הבית בחללים כי הם טמאוהו ראשונה בגללים'. שימו לב לשלב הראשון במסע הסתלקות כבוד ה' מהמקדש (ג) וחשבו כיצד הוא משמש רקע לציווי זה.
- 3 חוסר החמלה בענישת ירושלים, המתבטא בהשחתה מוחלטת, נזכר כמה פעמים בפרק (פסוקים ה, ח-י). מהם שני החטאים המרכזיים עליהם נעשת העיר בחומרה כה רבה, ומהו השורש הרוחני של חטאים אלה (ט)? עמדו על הזיקה בין תפיסת העם העומדת בשורש החטא (ט) לבין אופי העונש (י).

פרק י'

- בחלקו הראשון של הפרק מצווה האיש לבוש הבדים לשרוף את העיר כולה (א-ז). שריפתה והחרבתה של העיר בידי המלאכים בחזון הנבואי נעשית כמה שנים קודם חורבנה הממשי בידי נבוכדנאצר, ומהווה את השורש האמיתי של חורבן העיר - 'קמח טחון טחנת, בית שרוף שרפת' (איכה רבה א', מא). בחלקו השני של הפרק (ח-כב) מופיע תיאור החיות במרכבת ה' המקביל לתיאור שבתחילת הספר (פרק א').
- 4 השוו בין הציווי לאיש לבוש הבדים בפסוקים ב-ג לביצוע בפסוקים ה-ו. א) חשבו במה שינה האיש מהציווי ומה עשויה להיות סיבת השינוי. עיינו בפירושו של ה**רד"ק**: 'ושינה המצווה בזה כמו ששנה, בלקיחת האש מבינות הכרובים שלא לקחה הוא אלא הכרוב, וטעם זה לא לשנות המצווה אלא כאדם הירא להיכנס למקום יותר גבוה ונקדש ממנו ועמד אצל האופן לראות מה יהיה, והנה לקח הכרוב האש מבינות לכרובים ונתנם אל חפניו'. ב) פירוש שונה ומפתיע מופיע במסכת יומא. חשבו כיצד הולם פירוש זה את תפקידו של האיש לבוש הבדים בפרק הקודם: 'אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא: אילמלא לא נצטננו גחלים מידו של כרוב לידו של גבריאל (=האיש לבוש הבדים), לא נשתיירו משונאיהן של ישראל (=עם ישראל) שריד ופליטי' (יומא ע"ז, א).
- 5 תיאור המרכבה בפרקנו מקביל למראה בפרק א'. נסו לשער מדוע נזכר מראה זה גם בפרק י', המתאר את עזיבת העיר. שימו לב למקומם המרכזי של הכרובים - אלמנט מרכזי בקודש הקדשים של בית המקדש (מל"א ו', כג-כח), בתיאור בפרק י', לעומת פרק א' - העוסק בהגעת מרכבת השכינה לבבל, בו לא נזכרו כלל.

הרחבות ומענה לשאלות: מתן על הפרק "perek.matan@gmail.com" מתן על הפרק

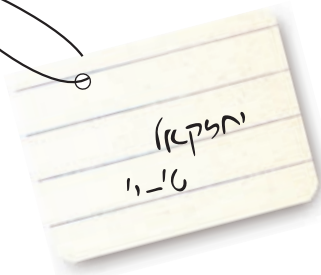
מִתְּנַן מִתְּנַן

מכון תורני לנשים ע"ש שרה בת יצחק יעקב רעננגרט
The Sadie Renner Women's Institute for Torah Studies

התכנית השש-שנתית המקוונת ללימוד שבועי של נביאים וכתובים

© כל הזכויות שמורות. מתן על הפרק. מתן ירושלים • טל': 02-5944555

המרכז ללימודי תנ"ך

הרחבה

'וממקדשי תחלו'

ההבדלה החדה בין הצדיקים לרשעים באמצעות התוויית התו, מקבלת תפנית לפי מדרש חז"ל. המדרש מטיל את האחריות על חורבן ירושלים גם על הצדיקים שבקרבה, ומעלה על נס את חובת המחאה של הצדיקים על העוולות המתרחשות בתוככי החברה שבה הם חיים:

"אמר רבי אחא ברבי חנינא: מעולם לא יצתה מדה טובה מפני הקדוש ברוך הוא וחזר בה לרעה חוץ מדבר זה, דכתיב 'ויאמר ה' אליו עבר בתוך העיר בתוך ירושלים והתוית תו על מצחות האנשים הנאנחים והנאנקים על כל התועבות הנעשות בתוכה' וגו'. אמר לו הקדוש ברוך הוא לגבריאל: לך ורשום על מצחן של צדיקים תיו של דיו, שלא ישלטו בהם מלאכי חבלה. ועל מצחם של רשעים תיו של דם, כדי שישלטו בהן מלאכי חבלה. אמרה מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, מה נשתנו אלו מאלו? אמר לה: הללו צדיקים גמורים, והללו רשעים גמורים. אמרה לפניו: רבונו של עולם, היה בידם למחות ולא מיחו! אמר לה: גלוי וידוע לפני שאם מיחו בהם - לא יקבלו מהם. אמרה לפניו: רבונו של עולם, אם לפניך גלוי - להם מי גלוי? וזהו שכתוב: 'זקן בחור ובתולה טף ונשים תהרגו למשחית ועל כל איש אשר עליו התו אל תגשו, וממקדשי תחלו', וכתוב 'ויחלו באנשים הזקנים אשר לפני הבית', אל תקרא 'מקדשי' אלא 'מקודשי' - **אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף ועד תיו**. ומיד 'והנה ששה אנשים באים מדרך שער העליון אשר מפנה צפונה ואיש כלי מפצו בידו ואיש אחד בתוכם לבש הבדים וקסת הספר במתניו ויבאו ויעמדו אצל מזבח הנחשת'..."

(תלמוד בבלי שבת נ"ה,א)

הרחבות ומענה לשאלות: מתן על הפרק "perek.matan@gmail.com"

מכון תורני לנשים ע"ש שרה בת יצחק יעקב רעננברג
The Sadie Renner Women's Institute for Torah Studies

המרכז ללימודי תנ"ך

התכנית השש-שנתית המקוונת ללימוד שבועי של נביאים וכתובים

© כל הזכויות שמורות. מתן על הפרק. מתן ירושלים • טל': 02-5944555